

FEJTÖRŐ.

Természetrizai kérdés:

Hogy nevezik a Dél-Európában és a Keleten tenyésztő örökzöld skarláttölgyön élő bogár megszártított nőtényét, melynek kifejtett állapotában külseje fénylő, sima, barnavörös színű, belseje szemcsés anyaggal van telve; fogpor és festék készítésére használják?

Vegytani kérdés:

C₆H₁₂CHO. Minek a képlete ez? A ricinusolaj ledesztillálása által állítható elő leginkább. Szintelen, erős, de nem kellemetlen szagú folyadék.

(Janik László.)

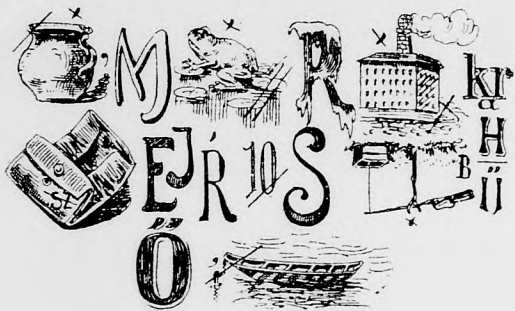
Kettős számrejtvény:

1, 2, 3 a fejen található.
V, 4, VIII férfi név.
8, 5, IX, 9 ilyent ne izz!

I, 10, VI, VII, II, 6, III, 7, IV a hónapok egyike.
1—10. Egy magyarországi megye.
I—IX. Ez pedig főhelye.

(Wettin István.)

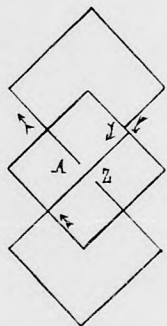
Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1902 június 1.

6. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Funtineli mező. Vegytani kérdés: Anemonin. Algebrai kérdés: Férfi volt 7, nő 14, gyermek 42. Vonás-rejtvény:

Képrejtvény: A szabadság a béke legszebb virága.

Helyesen fejtették meg: Breuer E., Köves János, Hideghéthy Miklós, Deutsch Jenő, Moldován Ferencz, Rosenthal Jenő, Danielisz Jenő, Lamberger István, Stein Frigyes, Wettin István, Hoensch Gusztáv, Szegő Kornél, Bohrandt Lajos, Fehér Izsó, Karczag Jenő, Spitz Emil, Baranyai Zoltán, Dobránszky Ede, Kuzma Albert, Szöllös Armin, Hollaki Ferencz, Frey Kálmán, Popovits József, Van der Venne Arnold, ifj. Szarvady Lajos, Moskovicz Lajos, Deutsch Zoltán, Déchy Iván,

Glósz Ölon, Rosenberg Sándor, Gálffy Sándor, Köszter Arthur, Véghegyi Gyula, Vlád Lázár, Links Arthur, Persina Károly, Grünfeld Elek, Lipsitz Ernő, Fábrián János, Taubinger Zoltán, Pacher Jenő, László Pál, Janik László, Nagy Bódog és Dezső, Polacsek Ferencz, Juhász Emil, Csada Richárd, Prágyik Flóris, Hirschl Géza, Balássy Miklós, Török Sándor, Malártsik Lajos, Lőrincz Ferencz és Dezső, Csonka Mihály, Scheller Gyula, Vécsey Ferencz, Schleicher Ferencz, Brandstein Alfréd, Molnár Imre, Alszegehy Zsolt, Rezsucha Gyula és Pál, Mattyasovszky Lajos, Leichter Jenő, Toch Vilmos, Lustig testvérek, Braun Géza, György Lajos, Laufer István, Hibay György, Komlós István és Pál, ifj. Mohai Lajos, Lovik Ernő, ifj. Mikula Lajos, Kuan Leó, Pach Ferencz, Preisach Géza, Lakatos Ernő, Gotláb István, Novák Károly, Auer Lajos, Havas Jenő, Gedeon Andor, Dömötör Lajos, Heller László, Freund Imre, Tóth József, Emmerling László, Veller Ferencz, Foltinek Aurél, Bohn István, Popper József, Géczy Géza, Berty Ferencz, Hellmann Gyula és Lajos, Hoffer Feri és Gyula.

A kitűzött könyvjutalmat (Kane, a sarkutazó) ifj. Mikula Lajos V. oszt. főgimn. tan., nagyszombati előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

G. A. (Hosszúfalu). 1. Erdélyi. A közelebbi adatokat mi sem tudjuk. 2. Megkaphatja utólag is, ha a negyedév előfizetési díját beküldi. Egyes számokat utólag csak akkor küldhet meg a kiadóhivatal, ha időközben nem fogyott el. — L. H. Keresztnevet kijavítottuk. Az a bizonyos értekezés aligha lesz lapunkba való, de meg az efféle fogas téma az ön erejét is föltűmülja. Egy cikk keretében ilyesmit letárgyalni nem lehet. — F. I. Rendelje meg Starnfeld Béla br. «A házi kertek berendezése és ápolása» («Falusi könyvtár») cz. könyvét lapunk kiadóhivatalában. — Studiosus. Nem egészen. Az a ballada nagyon siránkozó és kuszált. Ha fogadtak, akkor elvesztette a fogadását. Arany János balladáit között megtalálhatta volna az eredetit, melynek igen silány utánzata. — Leírás. Nagyon szintelen és lapos. Nem közölhetjük. — Előfizető. Szó sincs róla. Az az illető összetéveszti lapunkat holmi zöld borítékos vállalatlalt, mely úgy a Franklin-Társulattól, mint lapunk szerkesztőjétől távol áll.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

ARANY JÁNOS
ÉLETE ÉS MUNKÁI.

Irta

GYÖNGYÖSY LÁSZLÓ.

Ára füzve 5 K.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó kellekek és díszvasalások képes gyűjteményét. Mivel a fentemlített cikkek és kellekek ez ideig jórészt Bécsből szereztek be, indíttatva éreztük magunkat egy minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítására, miáltal lehetővé tesszük minden oly cikk előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett. Tisztelettel 9076
Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.

Árjegyzék kicánatra bérmentve.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

A CLAUDIUSOK.

Eckstein Ernő regénye. Átdolgozta Gaal Mózes.

— Ismerem elvéhez való szilárd ragaszkodását és tisztelem — mondá Claudia. — Hagyd el, Lucilia. Anyánknak igaza van. A férfinak nem szabad engednie s a feleség kötelessége: néma engedelmesség.

— Te az én okos gyermekem vagy! — mondá meghatottan Octavia. — Hidd el, hogy olyan férfival szemben, mint a minő a te atyád, a látzólag nehéz kötelesség is szívbeli örömmé változik. Atyád szigorú, de nem zsarnok. Szívesen meghallgatja az okos szót s megfogadja hitvestársának a tanácsát. Jelentéktelen dolgokban is szívesen tanul mástól. Csak egy tekintetben szilárd és hajthatatlan, mint a szirt, melyet az óceán hullámai hasztalan csapkodnak: és ez a kötelesség!

A hölgyek fölszállottak a gyaloghintóba. Quintus néhány rabszolga kíséretében a gyaloghintó mellett haladt. Az utczán tömördek ember járt-kelt. Naplopó csövesek volt, bámészködő és mindenre kíváncsi. Az állam gabona-alamizsnájából s a népszerűség kengyelfutóinak ingyen-filléreiből tengődött.

Midőn Claudia hintója a sorfalat álló ingyen-élők között elhaladt, egy-két szájtáti megjegyezte: — Milyen szép!

Útjok a forumon vitt keresztül, Saturnus diploma előtt, melyben a római birodalom törvényeit őrizték. Jobbra, a Palatinuson, a császárpaloták emelkedtek páratlan, büszke pompájukban, köztük a capitolium s az épülőfélben levő, még be nem fejezett Domitianus-féle palota. Lassan mehettek előre, míg a Titus-ivig értek s a Flavius-féle órási amphitheatrumot megkerülve

arra a körútra jutottak, mely a caelimontani kapu felé vitt. A forum leírhatatlan nyüzsgése-mozgása itt már kezdett szünni. A rabszolgák gyorsabban szedték lábukat. Mintegy tíz percz múlva megállottak egy nagy ház előtt, mely semmiben sem állott a Claudius Mucianusé mögött.

Cornelia rendkívül megörvendett, mikor vendégeit megpillantotta. A leányok megölelték egymást. Quintus Claudius is oda érkezett. Szemei ragyogtak, a mikor menyasszonyát megpillantotta.

— Boldogság és áldás szálljon fejedre születésed napján, édes Corneliám! — mondá gyöngéd szeretettel.

Az atrium virágokkal volt feldiszitve. Középen a hagyományos tűzhely, de a Lares- és Penatesképek hiányzottak. Cornelius Cinna nem sokat törődött a hagyományokkal s oktalan dolognak tartotta a faragott és festett képek tiszteletét. A természet erőin kívül, ha egyáltalán van isteni erő, — ennek nem képmásban, hanem az önmaga mivoltában kell léteznie.

Az atriumban már mintegy nyolcz-tíz vendég volt összegyűlve, ezek között volt Caius Aurelius és hűséges szabadosa, Herodianus.

A fiatal bataviai a házi gazdával beszélgetett: — Köszönöm, — mondá Cinna s kezet szorított Aureliusszal. — Szavaid jól estek nekem. Most ne tovább!

— Legyen kívánságod szerint!

— Még valamit. Quintus Claudiusnak is meg kell tudnia, hogy forralja fel a Cinna véréit. Intézd úgy a dolgot ebéd után, mintha egészen véletlenül tévedtetek volna a dolgozó-szobámba.

— Meglesz.

— Helyes. Most pedig megkísértem, hogy néhány órára kiverjem fejemből ezeket a bántó

emlékeket. Csodálom, hogy a szegény és gyalázat nem ölt meg engem. Egyetlen lélek sem akadt, a mely velem együtt érezett volna. Nerva, az én öreg barátom nincs Rómában, Trajanus is Antiumban időzik.

— Caius Aurelius pedig még nagyon fiatal és nagyon idegen, — jegyzé meg mosolyogva a bataviai.

— Megvallom, így gondolkoztam. Pedig már első találkozásunk alkalmával tetszett nekem. Érett ész, böles nyugalom, lángoló hazaszeretet, rendíthetetlen büszkeség! . . . Mától kezdve, Caiusom! . . . De nini, itt van Quintus a testvéreivel! A viszontlátásig! Ne feledkezzél meg arról, a mit mondtam.

Cinna vendégeihez sietett. Quintuszal kezét szorított, a leányokhoz egy-két tréfás szava volt.

Ekkor lépett be az atriumba egy méltósággal teljes aggastyán. Vakító fehér tóga volt a vállán, melyre hófehér fürtjei hullottak. Csupa fenség és méltóság volt az arca.

— Coccejus Nerva! — súgta Aurelius Herodianus fülébe, a ki az aggastyánt megpillantva, kérdően nézett rá.

Claudia, a ki ezalatt a hispaniai Ulpius Trajanusszal, Cinna barátjával beszélgetett, még pedig Aurelius véleménye szerint, nagyon élénken, most Corneliával az oszlopesarnokba ment, hogy a születésnapjára küldött pompás ajándékokat megnézzék. Izléses, nagyon értékes ajándéktárgyak voltak a kis kerek asztalokon kirakva: arany-karpereczek, nyaklánczok, gyönyörű virágcsokrok, selyem-szövetek, biborvágású könyvek, borostyán és ébenfarudak körül göngyölgetve; gyönggyel himzett papucsok, a híres Mentor keze alól kikerült ezüst-csészék, Niceros boltjából vásárolt finom arab-illatszerek, kitömött madárkák, kisázsiai gyümölcsök s egész sora azoknak a finnyás, elkényeztetett izléssel készült apró csecsebecséknek, melyek egy dúsgazdag római nőnek örömet szereztek.

Aurelius felhasználta a kedvező alkalmat s a fiatal leányokhoz csatlakozott. Claudia nagyon meg volt lepelve, mikor Aureliust megpillantotta s melegen kezét szorított vele.

Corneliát behívták az ebédlőbe, hogy a vendégek helyét kijelölje s így Claudia egyedül maradt Aureliusszal. Roppant nagy buzgósággal nézegették az ajándékokat, mintha soha életükben nem láttak volna karpereczet és virágot.

— Felséges illata van! — jegyzé meg Claudia egy pompás centifolia fölé hajolva.

— Nagyszerű! Hát még azok a külföldi madarak! Olyanok, mintha élének.

— Indusi kakadu . . .

— Vagy phönix . . .

— Phönix? . . . Ugyan! Én azt hittem, hogy Tacitus csak mesélt a phönixről.

— Korántsem. Az a csoda-madár, mely magát vagy atyját elégeti, hogy poraiból új életre keljen — a mese országába tartozik. Ámde nem írta-e meg Plinius, hogy a Nilus forrásainál fészkel egy madár, melynek a tolla csillogó, mint az arany . . .

— Igazán? — és Claudia végig simogatta fehér kezével a madár puha tollát. És ujja érintette az Aurelius kezét is. Majd egy könyvet vett hirtelen a kezébe. Statiusnak, az ünnepelt költőnek «Thebais» ezimű eposza volt.

— Jeles munka! — jegyzé meg Aurelius. Traiectumban olvastam.

— Én, a római nő, még nem ismerem.

— Ha parancsolod, holnap elhozom neked diszkiadásban!

— Nagyon jó vagy!

— Ha nem veszed zokon s nem tekinted szerénytelenségnek, ajánlanék valamit? —

— Nos?

— Nagyon boldoggá tennél, ha megengednéd, hogy Statius remekművét felolvassam neked. Egy kicsit értek a felolvasás mesterségéhez. Különbösen is az epikai műveket a szerzők nem olvasásra, hanem előadásra szánják.

— Bevallom, hogy rendkívül szeretek jó felolvasást hallgatni. Quintus is ügyes felolvasó, de rendesen nincs ideje és nincs kedve.

— Megengeded tehát?

— Kérlek.

— Mikor kezdhetjük?

— Arról még beszélünk. Úgy látom, a vendégek már mennek az ebédlőbe.

— Hol bujkálsz? — esendült meg hátuk mögött Luciliának a hangja. — Tüvé tettem érted az egész házat. Jer, siessünk, olyan éhes vagyok, hogy kéket-zöldet látok már.

— Ő éhes! — gondolta magában Claudia, — nem tudom, irigyeljem-e vagy sajnáljam?

*

Az ünnepi ebédnek vége volt. Coccejus Nerva tartotta a beszédet az ünnepeltre. Kérte az isteneiket, hogy Corneliát áldják meg minden jóval. A beszéd után felállott s kiment a tricliniumból. A vendégek követték példáját. Az oszlopesarnokos

udvarban már égtek a bronz-lámpások, a zene lágyan, édesen szólott; a felhőtlen ég csillagai pedig szelíden mosolyogtak le.

— Claudia, szivecském, hogy tetszik neked Trajanus? — kérdezte Lucilia suttogva testvértől, a ki gondolataiba merülve állott a szökőkút medenczéje mellett.

— Most látom őt életemben harmadszor. Hogy hozhatnék róla ítéletet?

— Nekem nagyszerűen tetszik. Kár, hogy már házas ember . . . egy kicsit öregecske is volna már hozzám . . .

— Úgy hiszed? — kérde szórakozottan Claudia.

— Megfeledeztem arról, hogy már consul is volt?

— Ugyan?

— Természetesen, Glabrioval. Milyen gyakran beszélt atyáink róla.

— Nem emlékszem.

— Meghiszem, hiszen mi akkor még mesés elődök, játékos gyermekek voltunk.

Claudia felsóhajtott:

— Boldog gyermekkor!

— Az öreg Nerva is nagyra van vele — folytatta Lucilia. — Fiának nevezi és szívesen meghallgatja tanácsait. No de Trajanus meg is érdemli. Nem is hiszed, milyen szellemes, tartalmas és komoly a lénye — és mégis olyan becsületes, olyan igénytelen, olyan egyszerű! Senki sem gondolná, hogy korlátlan hatalmú hadvezér volt Germaniában és homlokát győzelmi babér ékesítette.

— Mikor volt alkalmad, hogy Trajanus e kiváló jellemvonásait megfigyeld, hiszen egész este a szomszédjával, Cajus Afraniussal csevegtél.

— Gnejus, nem Cajus!

— Úgy hallottam, Cajus. Első találkozáshoz képest túlságosan élénk volt vele a társalgásod.

— Már egy héttel ezelőtt találkoztam vele, tudod, szivecském akkor, a mikor neked a fejed fájt. Gyakran van együtt Cornelius Cinnával. Marcius óta állandóan Rómában lakik s már a forumon kezd a neve forogni.

— Jogtudós? — kérde Claudia.

— Védője az elnyomottaknak, vádlója a gonoszoknak! — mondá Lucilia lelkes áradozással. — Nemrégiben megnyerte a pert Clodianus ellen is, a ki pedig a császár hadsegéde. Csodálatos erővel tud vedni és hévvel támadni. A hallgatóságot elragadta. Megfeledeztek arról, hogy veszedelmes dolog Clodianust ellenségökké tenni. A basilica zúgott a tapsvihartól.

— Ő maga mesélte el neked?

— Szó sincs róla, Ulpius Trajanustól halottam.

— S ezért látod te Ulpius Trajanust olyan szeretetreméltónak?

— Balgaság! Csak nem hiszed, hogy . . . Tudod, drágám, a kik szeretnek valakit, azok hamis szemekkel nézik a világot — és te is . . . különben, ne szólj szájam! Átadom a szót annak az úrnak, a ki közeledik . . .

A közeledő pedig Cajus Aurelius volt.

Lucilia pajkos mosolylyal nézett Claudiára s mint az őzike könnyed szökelléssel eltűnt.

Aurelius Quintusszal ment Cinna dolgozószobája felé. Nem feledkezett meg arról az ígéretről, melyet a házi gazdának tett. Nemsokára megjelent Cinna is Coccejus Nervával.

— Valahára itt látlak titeket — kezdé a szót Cinna, miután mindnyájan helyet foglaltak. — Quintus, neked is meg kell hallgatnod, a mit mondani akarok. A történeteket talán tudod, hiszen a Titus Claudius háza a legszorosabb kapcsolatban van a császári palotával.

— Semmit sem hallottam, nemes Cinna, — viszonzá Quintus kissé idegenkedve.

— Akkor hát tudd meg! Úgy ismerlek téged, mint derék, egyenes lelkű és világos eszű embert. Eddig úgy éltél, mint a sötétben botorkáló; a keserűt is édesnek tartottad. Atyád erős lelke lenyűgött téged is; az ő tévedése reád is átragadt. Most azonban próbáld meg, fiam, a magad lábán járni, kérdezd magadtól: Róma igazán Róma-e ma?

— Kíváncsivá teszel — mondá Quintus még mindig tartózkodva.

— A múlt éjjel történt. Boldog vagy Nerva, hogy megrendült egészséged elegendő ok lehetett arra, hogy nem voltál jelen! Már lefeküdtem, de szememet kerülte az álom. Zűrzavaros gondolatok kavargtak a fejemben. Már fel akartam költönni Chariklest, hogy olvasson nekem valamit. Ekkor megkopogtatták a házam kapuját: «Kapus, nyiss ajtót! A császártól jövök!»

Coccejus Nerva előbbre hajolt székében, hogy minden szót meghallhasson. Lélegzete el-elakadozott. Cinna pedig folytató:

— Hálókamarám ajtaja nyitva volt. Minden ígét hallhattam. A kapus nem akarta az ajtót kinyitni. «A császár a Palatiumba hivatja uradat» — hangzék kívülről. Felugrottam az ágyból s megparancsoltam a kapusnak, hogy nyissa ki az ajtót. Alig volt időm arra, hogy fogamat a vál-

*

lamra vessem. A császár emberei beléptek az atriumba. A császári testőrséghez tartozó katonák voltak. «Urunk és istenünk, Domitianus vár téged minden pillanatban» — mondá az egyik testőr. «Veszélyben forog az állam?» — kérdém tőle komor arcczal. A katona rándított egyet a vállán: «Nem tudom. Nekünk kiadták a rendeletet, hogy téged a palotába vigyünk, hogy miért, azt nem szokták nekünk megmondani. Ne vonakodjál, nemes Cinna! A gyaloghintó vár a házad előtt.»

— Hallatlan! — dörmögte Nerva s végig simította kezével ősz haját.

— Nem akartam menni. Hiszen van nekem magamnak is gyaloghintóm. «Nem lehet» — felelik a testőrök. «Egyedül kell jönnöd, egy léleknek sem szabad odakisérnie.» Cinna kíséret nélkül? Gondolkozóba estem. Kis vártatva elhatároztam, hogy — elmegyek. A helyzet komoly volt. Olybá néztem a dolgot, mint kivetett tört. A császár — tünődém magamban — számít arra, hogy ellenkezni fogsz vele. Ürügyet keres, hogy jogezime legyen ártásodra. Ha adsz ürügyet, ki fogja aknázni. Arra nincs bátorsága, hogy ok nélkül rád törjön, mert fél a közvéleménytől. Tudja, hogy a rómaiak szeretnek téged. Fél, hogy elmérgesítse a közhangulatot. Ha megtagadod az engedelmisséget — ott az ürügy. Jól van. Engedelmeskedem . . . Cornelius Cinna engedelmeskedik! . . . Hátha mégis az állam javáról vagy káráról lesz szó . . . Minden eshetőségre számítva egy üvegecskében mérget rejtettem a togámba.

— Jól tetted! — mondá Coccejus Nerva.

— Kényszerűségből. De hallgasd tovább. A Palatiumba érkeztünk. Fekete ruhába bújtatott rabszolgák fogadtak. Gyászszékével bevont terembe vezettek, hol a senatus elsőrangú tagjait már mind összegyülekezve találtam. Nyomott, aggodalmas volt a hangulat. Őket is az ágyból húzták ki a testőrök, a császár gyaloghintóin hozták a palotába. Jelt adnak rövid idő múlva, hogy üljünk le. Mindnyájunk elé egy fekete szövettel beburkolt sarkövet tesznek, melyen kinek-kinek a neve áll. Azután sirlámpásokat gyújtanak meg. Feketére mázolt képű fickók iszonyú táncokat lejtenek. Azután következik a halotti-tor. Minden fekete, minden a halálra emlékeztet. Az asztalfőn a császár ült, hideg arc, gúny az arcon. Mindnyájan megdermedve néztünk egymásra. Azt hitük, a halál vár mindnyájunkra. Szomszédomnak, Sectus Furiusnak vaczogott a foga. A fülébe süg-

tam, hogy szedje össze magát, ne pityeregjen, mint valami vénasszony. Az egész nem egyéb, mint komédia. Mindhiába, csak tovább pityeregett.

— Gyáva lélek, ismerem őt! — jegyzé meg Nerva.

— Én a magam részéről nem is tudnám megmondani miért, de ösztönszerűleg sejtettem, hogy minket semmi komoly veszedelem nem fenyegethet. A császár szándékosan csupa olyan dolgokról beszélt, a mi gyilkosságra és agyonütésre vonatkozott. Mindazonáltal az én bizodalمام nőttön-nőtt, de éktelen, csaknem legyőzhetetlen düh szállott meg. Alig tudtam magamat türtőztetni.

— Csodálkozom, hogy ura voltál indulatodnak — mondá Nerva nehezen lélegzelve. — A mint téged ismerlek, valóságos csodának mondhatom.

— A sors nem akarta, hogy Cornelius Cinna olyan otrombául essék kelepczébe . . . Uralkodtam magamon. Végre a császár felállott az asztaltól, a halotti-tornak vége lőn s minket haza eresztettek. A császári gyaloghintókon hazaszállítottak mindenkit. Mikor szobámba léptem, szinte eszméletlenül roskadtam össze. A szegény és düh majdnem megőrjített. Ki vagyok én, kedves Nervám, hogy ilyesmit el kell tünnöm? Hát római vagyok én? Cornelius Cinna vagyok én? Inkább rabszolga vagy kutya! Mázolt pofájú komédiásokat fogadott-e valaha ily gyalázatosan akár Nero, vagy Caligula? Valóban vége felé jár az eröm. Inkább legyek teherhordó rabszolga, mint római senator, kinek a nyakába igát vetnek, a kit meg-aláznak!

Hátra roskadt székébe és arcát kezébe temette. Hosszú ideig néma volt mindenki. Quintus törte meg a csendet.

— Micsoda? Ezt merészelté az imperator megtenni? Tudtam, hogy szeszélyes és zsarnok, de — úgy hívém — csak a trón ellenségeivel szemben. Azt hittem, hogy látszólagos igazságtalanság az állam kormányzatában, hol annyi különböző érdeknek a szála fut össze, gyakran kikerülhetetlen — így hallottam tiszteletreméltó atyámtól. Az állam érdeke előbbrevaló, mint egy-egy embernek a boldogulása vagy romlása . . . Most azonban . . . Az istenekre, Cinna, ha te méltó felgerjedésedben sötétebbnek nem festetted kellenél a helyzetet . . .

(Folytatása következik.)

A FEHÉR HÁZ.

Te mosolygó hajlék, ide hogy tévedtél?

— Kiesi virágos domb, kopár bércek mellett. — Körülötted minden fellegekbe szárnyal, Alacsonyágodat még nem is szégyelled? Úgy sajog a szívem, fáj lelkeim is érted, Hisz semmivé tesznek a rideg kufárok S virágos kis kerted össze-vissza verve, Fölibe építik zord köpalotájok!

Odavaló vagy te a szabad pusztára,
Hol nem ily zajongó oceán az élet,
Hanem csöndes patak, melynek kebelében
Elrejtve alusznak rontó szenvedélyek.
Ha kitör is néha, sírva zúdul vissza
És marad utána mondhatatlan bánat . . .
— Egyszerű lelkeknek oly nehéz a vétek
Vigasztalan az a nagy szó is: bocsánat!

Odavaló vagy te a mi városunkba,
Hol társaid állnak mosolygó-fehéren,
Szívesen köszöntik az elfáradt utast,
Enyhítő ölkükben megpihenhet szépen.
Nem üzik el, mint itt e nagy óriások,
Melyek rád borítnák az éjszaka árnyát
S kevély pompájukból szent egyszerűséged
Brigyelő szívvel gúnyolva csodálják.

Odavaló vagy te a mi kis utczánkba . . .
Öreg édes anyám mintha benned látnám:
Leveleket olvas, szomorúk lehetnek,
Könycseppek peregnek bánatos orcáján . . .
Azután kimegyen a virágos kertbe,
Koszorút köt nyugvó két fia sírjára:
A harmadikat meg messze idegenből
Repeső örömmel haza, haza várja!

Gulyás József.

Bátorság kell nemcsak a parányi szükségben, hanem a szükség bármi hosszú tartósságában is: azért bátorság, türelem és állandóság nélkül kevés becsesl bír. E kettő nélkül nagy és következménnyel teljes tettek nem történhetnek; e kettő nélkül a bátorság tulajdonképpen nem is bátorság. Hiában tapodtál meg kezdetben minden félelmet, ha előbukkanó akadályok ellen is mindvégig küzdeni képes nem vagy. Mert bármint leplezzed, csak bátortalanság az, a mi az akadályok által készségedet meggyőzetni engedi. Szünetet nem ismerő bátorság nevezetnek állhatatosságnak; nagy karakter e nélkül nem lehet s ezáltal kisebb lelkek is bámulatot következésekre juthatnak.

Kölcsey.

Utazás a szárazföldön hajdan és most.

I.

1

Ha néha meg-megállunk a régmúlt idők egy-egy nagy városának romjai felett, ha szemléljük azokat az óriás műemlékeket, a melyek Egyiptomban, Indiában, Görögországban, vagy az inkák mesés városaiban található, önkénytelenül felmerül előttünk a kérdés, hogy oly kezdetleges közlekedési viszonyok mellett, mint az övéik voltak, hogy tudtak ilyen bámulatraméltó dolgokat létrehozni.

A kutatások azonban, a melyeket különösen angol és német tudósok folytattak e tekintetben az utóbbi évtizedekben, nagy részben megadják erre a választ. Az asszírjaiak és föníciaiak országukban rendes úthálózatokat létesítettek, részint hadi, részint kereskedelmi czélokra, a melyek nagyon megkönnyítették a közlekedést. Még ma is látható a brit múzeumban néhány mérföldmutató kő, a melyek Elő-Ázsiából kerültek oda s az illető helynek a fővárostól való távolságát jelezték.

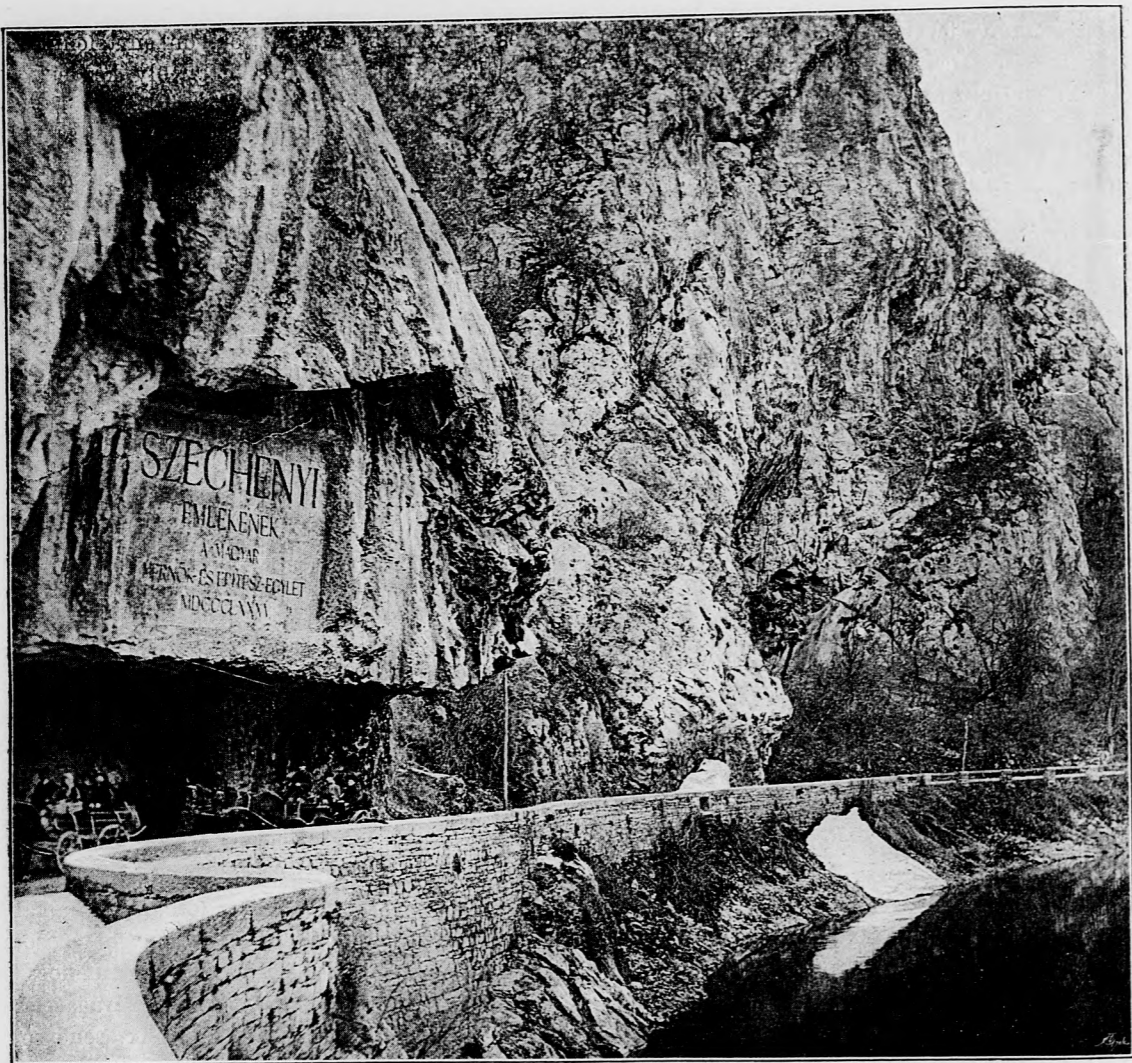
Néha azonban a kutatók maguk is megdöbbenve állottak meg, mikor húsz-huszonkét méter magas és négy-öt méter széles kötömbökre akadtak nagy távolságban attól a helytől, a hol bányásztak. Nem tudták megérteni, hogy a viszonylag kezdetleges technikai ismeretek mellett, a melyekkel az ókor népei rendelkeztek, hogy tudtak ily súlyos tárgyakat egyik helyről a másikra szállítani. Mikor azonban behatóbban vizsgálták az utakat, legalább részben megtalálták rá a választ. Az asszirok, egyiptomiak, görögök ismerték a vágányrendszert. Nem mai formájában alkalmazták ugyan, hanem kőutakban meghatározott szélességben, bevágásokat eszközöltek a kocsik számára. Görögországban ezeket a bevágásokat *ichnos*-nak nevezték és szélességük rendszeren 1-6 méter volt.

Egyiptomban különben bronz-sínekre is akadtak. Ghize közelében, a melyek körülbelül Kr. e. 1200 évből származnak. Szerény ősei a mai hatalmas vasút hálózatnak. Mégis nélkülök meg sem lehetne érteni az ókor egyes építészeti emlékeinek felépítését.

A vallásos kultusz, a mely a görögöknél évente óriás tömegű emberáradatot vonzott Delphibe és Olympiába, az élénk élet, a szüntelen kereskedelmi tevékenység, a mely az egész Hellaszt áthatotta, szükségessé tette Görögországban a rendszeres úthálózat létesítését. Görögország valamennyi

városát jó karban tartott utak kötötték össze, a melyek a szövetséges törzsek védelme alatt állottak, s elrombolókat azok vonták felelősségre. A művészi szép iránt fogékony görög szellem még fel is diszította az utakat; szobrok, emlékművek

adni. — Ha olvassuk Livius, vagy Tacitus annaleseit, térképen vizsgáljuk az egyes legiók, seregek által megtett utakat, szinte hihetetlenül tesszük le a könyvet, hogy akkora utakat! oly rövid idő alatt hogy tehettek meg. Bizonyos azonban, hogy

A SZÉCHENYI ÚT AZ ALDUNÁNÁL.

állottak két oldalt s az utasnak minduntalan a Hellén nagyság emlékei tündeztek fel szemé előtt. Túlhaladták azonban e tekintetben a görögöket, az ókor másik nagy népe, a rómaiak.

Rómában a császári paloták felkutatásánál és a colosseum lebontásánál mesés nagyságú márványkövekre bukkantak, a melyekre rá volt vésve, hogy Afrikából kerültek az örök városba. Hogy és miként, erre azonban alig tud valaki feleletet

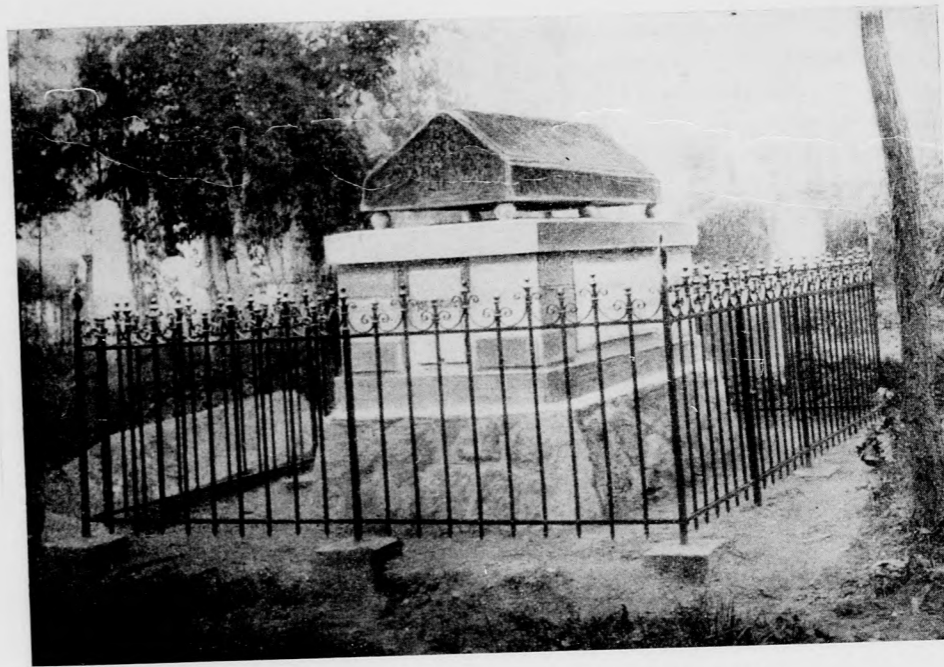
úgy a szállítás, mint a seregek haladása csak föltétlen jó karban tartott utak segítségével volt lehetséges.

Lassan-lassan kezd bennünk megerősödni az a nézet, hogy a klasszikus ókor eme leghatalmasabb népénél rendezve kellett lenni a közlekedésnek és az útépitést, a kereskedelmet nem csupán az egyesek szeszélye, hanem magasabb szempontok, állami beavatkozás, állami érdek stb. irányították.

A birodalom hovatovább növekvő területe, a különböző határszéleken szüntelenül dúló háborúk, az erélyes és jó közigazgatás, a kereskedelem, a mely az egész ismert világból Róma felé áradt, egyaránt megkövetelték, hogy tartós és biztos közlekedés legyen mindenfelől a birodalom központja, a főváros felé. Így keletkezett az a bámulatos úthálózat, a mely lassan az egész római birodalmat behálózta és a melynek egyes megmaradt részei még ma is bámulat tárgyát képezik a szemlélő előtt. A szempontok természetesen, a

elő és a néző bámul azon az akaraterőn és kitaratáson, a mely mindezt létre tudta hozni. Az út nagy része ma is használható állapotban van még, több mint kétezer esztendő múltán. Különben hazánkban is számos máig is ép maradványa van még a római útépitészetnek.

A római úthálózatról különben van egy meglehetősen pontos térképünk is, a mely a két, u. n. Peutinger táblán van meg. A két táblán meg vannak a birodalom összes főbb utai az érintett városokkal és őrállomásokkal együtt. Készítésük

TÓTFALUSI KIS MIKLÓS SIREMLÉKE A KOLOZSVÁRI TEMETŐBEN.

melyek a római államot ezen utak építésénél vezették, főként hadászatiak voltak. Épen ezért az utak roppant szélesek, (körülbelül nyolcz-tíz méter), hogy a legió arcvonala egy sorban haladhasson rajtuk és szilárdak, hogy az idő viszontagságai egy könnyen meg ne ártsanak.

Legszébb és mai napig egyik legépebb mintája ezen utaknak a Via Appia, a melyet Appius Claudius Caecus censor épített Róma alapításának 442 évében (Kr. e. 312). Az út csaknem teljesen egyenes irányban vezetett a római campagnán keresztül Brundisiumba, Itáliának akkoriban egyik legfontosabb kikötőhelyére. Ma is gyönyörűen mutatja a római útépitési technikát, a mely semmitől sem riadt vissza. Hidak, átvágások, töltések, gátak a moesarakon egymásután fordulnak

ideje a Kr. u. 4. század. — Márjával előbb azonban Kr. u. 150 körül Antonius Pius császár elrendelte, hogy hiteles jegyzékeket, *itineraria*-kat készítsenek a birodalom utairól, a melyekben fel legyenek jegyezve a távolságok, őrállomások, hidak etc. Idővel ezek az itinerariák egész úti kalauzokká lettek, a melyeket egyaránt használtak katonák, kereskedők és utazó római polgárok.

Nagyjából még ma is el tudjuk képzelni, hogy milyen élet uralkodott ezeken az utakon. Szabályos, kimért lépésben haladó legiók, cohorsok, nagy társzekerek, a melyek távol vidékek kincseit szállították a főváros felé, gazdag, provinciákba menő lovagoknak tiz-tizenkét kocsi felrakott háztartása, lovas kísérettel egymást váltották fel. Közben lassan haladtak az óriás, kis kerekű ko-

csik, a melyekbe tiz-tizenkét bivaly volt befogva. Egyes vállalkozók tulajdonát képezték, a kik köveket szállítottak a császári Róma nagyszerű építkezéseikhez. Az útszélén a nagyobb városokba igyekvő földművesek, a kik vállukon vitték eladásra szánt árúikat. Hirtelen kúrtharsogásra a nyüzsgő sokaság utat engedett egy-egy császári kocsipostának, a mely váltott lovakkal ment a tartományokba vagy jött vissza onnét. Az útszélén órállomások, oly távolságban, hogy nappal kiáltással, éjjel pedig tűzzel érintkezhetek egymással. A határokon, a hol a római és barbár világ nézett egymással farkasszemet, egy-egy castellum, erőd fejezte be a szakadatlan útláncolatot, a mely a fővárostól eddig húzódot.

Mindennek az élénk életnek, ennek a nagy közlekedésnek, a mely a vérkeringést képezte az óriási birodalom különböző részei között, a népvándorlással vége szakadt. A betörő barbárok nem törődtek az utakkal, sőt rongálták azokat, a mennyire lehetett, úgy, hogy a középkorban szomorú állapotok honoltak e tekintetben. Szinte esodálkozva olvassuk ma, hogy mekkora előkészületbe, óvintézkedésbe, költségbe került a középkorban egy-egy nagy úr utazása. Egész kis seregek vették körül a hintót, a mely az illető főnemes családját vitte, hogy az esetleges támadásoktól, rablóbandáktól megvédjék. A mellett maga az utazás a nehéz, rázós bárkákban nem tartozott a legkellemebb mulatságok közé. Épen azért nagy divattá lett ebben az időben még nők között is a lóháton való utazás. A rügös koci használata, a mely sokkal több kényelmet biztosíthatott az utazóknak, csak nagyon kevés helyütt volt ismeretes és legnagyobb részt csak Mátyás udvarában ismerkedtek meg vele az ott nagy számmal időző külföldiek. A tulajdonképeni koci ugyanis magyar találmány, a mely innen terjedt el Európában.

A mi az utak állapotát illeti, szintén rettenetes volt. Szárazság idején az emberből kirázta a koci a lelket, esőzésnél pedig csaknem megakadt a közlekedés. Az utazás átlag napi 35—40 kilométer gyorsasággal történt, ha minden körülmény kedvezett. Szinte elmosolyodunk ezeken az állapotokon, mikor ma a gyorsvonat kényelmes Pullmann-kocsijában ülve óránként 60—70 kilométernyi sebességgel robogunk át a rónákon, vagy a hegységek bérczei között.

Ez az állapot volt az uralkodó az egész középkor folyamán és az újkor elején. Megváltoztatására az a politikai irányzat volt hivatva, a mely

nem az örökös háborúkban, tülekedésekben kereste a nemzetek, államok elsőségét, hanem gazdagságukban, vagyonukban, iparukban és kereskedelmükben. Legkorábban ez az irány az olasz városi köztársaságokban jutott diadalra. Igazi képviselői a kontinensen Richelieu és Colbert. Nekik köszönhető, hogy Franciaország már XIV. Lajos korában messze megelőzve a többi európai államokat, mintegy 10—12 ezer kilométernyi jó úthálózattal rendelkezett. Mint azonban Sevigné asszony leveleiből tudjuk, a páris—marseillei út épen egy hónapot vett igénybe. Nálunk sajnosan a közlekedés intenzívebbé tételével csak a XIX. század elején, néhány évtizeddel a gőzvasút feltalálása előtt kezdtek komolyabban gondolni. Elévülhetetlen érdemei vannak e tekintetben gróf Széchenyi Istvánnak, a kinek legnagyobb illyen mű alkotása a Vaskapú mellett elvezető Széchenyi-út.

Magánemberekre nézve az utazás egyedüli nemét egészen a vasút elterjedéséig ezeken az utakon a posta- vagy gyorskocsinak gúnyolt alkalmatlanság képezte, a melynek típusa a német tartományokban divatozott batár, bakján az örökké túlkölő postakocsissal. Kiváló tulajdonságuk volt, hogy a ki sietett, nem ült föl rájuk. Nálunk ez a közlekedési rendszer nem is tudott elterjedni, csak a bányavárosok német polgárai használták. A vasút elterjedése a jelen század közepétől fogva természetesen minden illyen mű közlekedési eszköz használatát fölöslegessé tette. (Folyt. köv.)

Dr KÉZMÁRSZKY TIVADAR.

A magyar orvos-tudományok kiváló művelője, az európai híró Kézmárszky Tivadar pünkösdi hetében meghalt.

Kézmárszky Tivadar 1842-ben született Szepes-Váralján. A középiskolát Lőcsén, az egyetemi tanulmányokat a pesti egyetemen végezte. Egy ideig a Rókus-kórházban működött alorvosként, majd a külföldi egyetemeken folytatta tanulmányait, s már huszonkilenc éves korában egyetemi magántanárrá lett, s 1876-ban nyilvános, rendes tanár volt.

Egyik jeles tanítványa: Doctor Sándor következő szép szavakkal áldoz a jó orvos, a kiváló tanár, s a nagy tudós emlékének:

«Mint orvost, szinte rajongással szerették beteget, gazdag és szegény egyaránt. Résztvevő szeméből, vigasztaló szavaiból kiérezte mindegyik, hogy ezt az orvost az emberszeretet, a szenvedé-

sen segíteni óhajtó szív vezérli. A klinika szegény betegeinek ünnepe volt az ő látogatása, mikor az ágyak során végig menve, mindegyikhez volt egy nyájas szava, a súlyosabb beteg számára egy kézsimogatása, mely már magában is mintha fájdalomcsillapító lett volna nekik.

Mint tanárnak, kiválóan gyakorlati érzelme volt a tanításban. Nem ritka és kivételességük által

sohase tévesztette szeme elől, hogy a kipróbálás a betegek kockázatásával jár. Hány beteg köszönhetette neki életét, egészségét e révén is! Nem is maradt sok munkája, de a mi van, mind hasznos és maradandó értékű. Bábakönyve például, mely magyar nyelven nyolcz, német nyelven három kiadást ért meg, a gazdag német szakirodalom egyik előkelő munkása szerint is a legjobb

Dr KÉZMÁRSZKY TIVADAR.

feltűnő esetekkel kápráztatta, hanem a mindennapos bajok titkaiba igyekezett beavatni tanítványait, hogy ezekben értsék meg a természet rejtett működését. Kiválóan gyakorlati módszer volt az övé, mely azonban soha és semmiben sem esik a beteg rovására. «A tanulók soha ne vegyék észre, hogy a beteg «tanítási anyag»; nekik egyszerűen azt is meg kell tanulniok, hogy benne szenvedő embertársukat tekintsék, vele kimélettel, részvétet érző szívvel bánjanak».

Mint tudós sokat olvasott, senki sem ismerte jobban a legújabb «víványokat», mint ő, de

bak közé tartozik. Ilyen az orvosok számára írt könyve is, melyen csaknem tíz évig dolgozott, mely kevés híján évek óta kész, de neki még mindig nem volt elég jó.

Nemes szerénysége, mely önérzettel párosult, előkelősége izlésben, gondolkozásban, érzésben, mindig nyugodt, nyájas külső modora: megnyerő volt mindenkire. Mi, tanítványai, kik az ő családja voltunk, szeretettel vettük körül. Mester volt, s iskolát alapított, mely még soká fog folytatódni, az ő szellemében haladni, az ő hagyományából táplálkozni.»

A CZETVADÁSZOK.

Irta Verne Gyula. Fordította Zsigány Árpád. 9

A sziget e részében és belsejében roppant rengetegek vannak, tele szálas fenyőkkel s ciprusokkal. Itt hát könnyű volt tüzelő fát szerezni a *Saint-Enoch* számára: csak le kellett vágni és a hajóra hordani. Vad is volt bőven és Heurtaux kapitány és Allotte hadnagy több szarvast lőttek, a minék a szakács ugyancsak megőrült. Voltak farkasok, rókák és hermelinek is, de ezek nagyon vigyáztak magukra és gyorsan menekültek a vadászok elől.

E közben nemcsak az új hordókat rakták be a hajófenékebe, hanem rendbe hozták a vitorlákat, kötélzetet is, kitatarozták és egészen újra festették a *Saint-Enochot*, melynek indulását Bourcart kapitány július 19-dikére tűzte ki.

Két nappal az indulás előtt egy amerikai hajó vitorlázott be a kikötőbe s egy kődobánnyira vetett horgonyt a *Saint-Enoch*tól. Az *Irwing* volt, a melynek parancsnoka a Margit-öbölben rábeszélte Bourcart kapitányt, hogy Victoriába jöjjen.

Az *Irwing* parancsnoka, Forth kapitány azonnal meglátogatta a *Saint-Enoch* tisztjeit, a kik képzelték, hogy szívesen fogadták. Elbeszélgettek az útról, a régi viszonyokról és Bourcart kapitány azt is megkérdezte az amerikaiaktól, hogy jó szerencsével vadászott-e a Margit-öbölben azután, midőn a *Saint-Enoch* már eltávozott onnan.

— Nem mondhatnám, — felelte Forth kapitány, — sőt a bálnák úgy megfogytak az öbölben, hogy hordóimnak alig a harmada van csak tele.

— Alighanem azért, — jegyezte meg Heurtaux kapitány, — mert ilyenkor már a fiók-bálnák nem szorúlnak rá anyjukra s ezek is, azok is otthagyják az öblöt, mert jobb szeretnek a nyílt tengeren lenni.

— Meglehet, — felelte az amerikai — ámbar junius végén még sohasem tapasztaltam, hogy a bálnák így megfogytak volna. Ön szerencsésebb volt, Bourcart kapitány, mert már Új-Zealand körül jól megrakodott halzsírral.

— Hát a többi hajók — kérdezte most Coquebert hadnagy — szerencsésebbek voltak-e önnél?

— Szó sincs róla! — viszonzá Forth kapitány. Mikor én elindultam, már a többiek is mind készülődtek.

— Szintén ide?

— Nem; azt hiszem, tovább folytatják a vadászatot az ázsiai vizekben.

— No, akkor sokan leszünk! — kiáltott föl Coquebert hadnagy, — mert mi is éppen oda készülünk.

— Ah! — szólt meglepetve Fort kapitány — önök tehát új vadászatra indulnak? És mikor?

— Már holnapután.

— Valóban örülök tehát, hogy még itt értem önöket, — szólt az amerikai udvariasan föllálva — mert így legalább áldomást ihatom önökkel az új vadászat sikerére.

— Éljen! . . . Éljen! — kiabálták a *Saint-Enoch* tisztjei szintén fölkelve és mindenki sietett a derék kapitánnyal koczintani.

— Miért ne jöhetne velünk ön is? — kérdezte Bourcart kapitány.

— Én már elkéstem, — felelte Forth kapitány. — Három-négy hét előtt nem indulhatnék innen, két hónap múlva pedig már úgy a Behring-szorosban, mint az Okhoczki-tengerben fagyni kezd és megjelennek az első jéghegyek.

— Ezt igazán sajnáljuk, — mondta Bourcart kapitány. — És most csak még egyet szeretnék kérdezni . . . Nem vette észre ön is, hogy a bálnák nagyon nyugtalanok voltak a Margit-öbölben, és szinte szöktek, menekültek onnan, mintha valami nagy veszedelem fenyegette volna őket?

— Minden esetre észre vettem: s ez volt az egyik oka, a miért magam is ott hagytam az öblöt.

— Különös! — tűnődött Heurtaux kapitány, — de mi lehetett az oka?

— Azt nem tudnám, uraim . . . ha csak nem valami tengeri szörnyeteg . . .

— Ugyan kapitány! — nevetett Coquebert hadnagy: — ha Cabidoulin mester, a kádárunk hallaná, bizonyára így kiáltana föl: «A nagy tengeri kigyó volt!»

— Már akár ez volt, hadnagy, akár más, — felelte Forth kapitány, — az bizonyos, hogy a bálnák fölötté gyorsan menekültek. Én csak azt mondom, hogy különös dolognak kellett történnie, különben nem szöktek volna el így idő előtt.

— Hogy el ne felejtsem, — szólt most Bourcart kapitány, — hát a *Repton*? . . . Több szerencsével vadászott, mint a többiek?

— Nem; ő sem tudott zsákmányhoz jutni, s mikor mi elindultunk, már ő is készülődött az útra.

— Merre?

— Azt beszélték, hogy a Csöndes-tenger éjszakai vizeire megy s ott tovább vadászik.

— Csak mi ne találkozzunk vele! — mondta Heurtaux kapitány.

E közben éjszaka lett és Forth kapitány visszament hajójára. Másnap a *Saint-Enoch* tisztjei látogatták meg őt és szintén sokáig elműltek, elbeszélgettek együtt.

VII.

A második kirándulás.

A *Saint-Enoch* július 19-én indult el a Victoria kikötőjéből, meglehetősen erős, kedvező széllel. Vancouver-től a Kuruli-szigetesportig körülbelül tizenöt száz mérföldnyi út van, melyet Bourcart kapitány öt hét alatt könnyen megtehet, ha a szél állandó marad.

Az idő kedvező, a szél állandó maradt a kapitány és legénység nagy örömeire. Cabidoulin mester még egyre dolgozott, bajlódott a hordáival, melyeknek minél előbb készen kellett lenniök, hogy az esetleg elejtett bálnák zsírját legyen hová tölteniök.

— Kár, hogy már július is elmúlt, — mondta egyszer Bourcart kapitány Filhiol orvosnak, a mint együtt sétálgattak a földzeten. — Csak pár hétig vadászhatunk az Okhoczki-tengerben, mert a jéghegyek, jégmezők csakhamar körül fognak bennünket.

— De miért is nem vadászszák a czeteket gözösön? — kérdezte Filhiol orvos. — Akkor nem volna akkora idő- és erő-pazarlás . . .

— Majd megjön az is, kedves orvos . . .

— És miért nem tenyésztik a bálnákat mesterségesen . . .

— Micsoda? . . .

— Ön czet-nyájról álmodozik?

— Nem én! . . .

— szabadkozott Filhiol orvos, — ámbar volt egy barátom, aki ilyesmit tervezett, sőt arról is ábrándozott, hogy meggazdagszik a bálna-tejből . . .

— A bálna-tejből? — nevetett Bourcart kapitány.

— Ugy van, a bálna-tejből, a mely ép olyan jó, mint a tehéné.

— Elhiszem, elhiszem: de hogy fejték volna meg a bálnát?

— Ez volt a bökkenő, a miért barátom is lemondott erről a különös tervéről.

— No, azt ugyan okosan istette! — hahotázott Bourcart kapitány. — De, hogy ott folytassuk, a hol el-

hagytuk: nem sokáig maradhatunk a Csöndes-tenger éjszakai vidékein, s október elején már indulnunk kell haza felé.

— És hol telelünk?

— Azt még nem tudom . . . A sarki tél néha korán kezdődik és már szeptember első heteiben is jégtörmelék úszkál a vizen . . . ki mondhatná most még, hogy melyik kikötőbe szorit bennünket a hideg.

— Nem lenne jó, ha visszatérnénk Európába?

— Nem, kedves orvos; legkedvezőbb lenne, ha megint ide jöhetnénk Vancouverbe, a honnan

könnyen lehetne kora tavasszal újra neki vágni a Csöndes-tengernek.

— De hátha a mostani kirándulás nem jár eredménnyel? . . . Nem maradhatnánk oda fönt az Okhoczki-tengerben?

— Telelhetnénk ugyan ott is, például Nikolajev vagy Okhoczki kikötőjében; de ebben az esetben inkább visszamennék Új-Zealandba, a hol minden esetre több a bálna.

— Szóval: akár így, akár úgy: az idén már nem megyünk haza Európába?

— Nem, kedves orvos; és ebbe már bele kell nyugodnia.

— Oh, engem ne féltsen! — felelte az orvos, — akár meddig itt maradunk se bánom, mert nagyon megszerettem a *Saint-Enoch*ot.

A bálnákat leső örök ismét rendszeresen válto-

gatták föl egymást az árbócokon, de csak nagy ritkán láttak egy-

egy czetet, s azt is oly nagy távolságban, hogy üldözésére nem is gondolhattak.

A *Saint-Enoch* augusztus 5-ikén ért az Alentiszigetekhez, melyek-

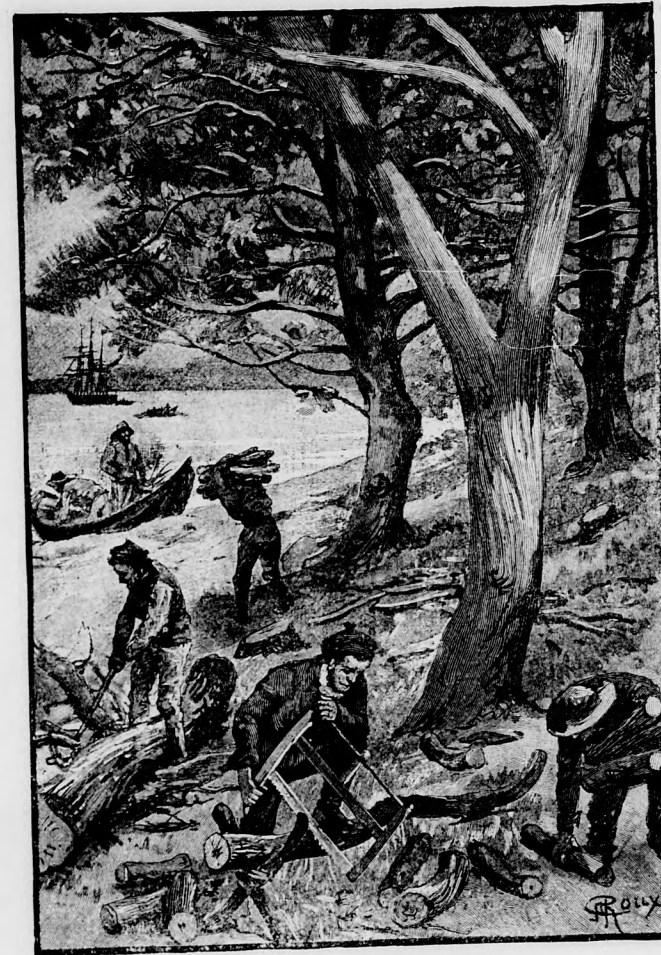
nek egyikén, az Umanakon, a kilenczezer láb magas Sisaldinszkoi vulkán éppen javában működött.

Bourcart kapitány lehetőleg távol maradt a part-

októl, mert attól félt, hogy a heves nyugati szelek nagyon fölkorbácsolják a tengert a partok közelében.

Az Alenti-szigetesport Oroszország birtoka és szinte természetes folytatása az Aljaskai félszigetnek, s nagy félkörben nyúlik be a tengerbe, mint valami óriási lánc, a melynek ötven szeme van.

A *Saint-Enoch* lassan, óvatosan került meg a hosszú szigetesportot, a mely mögött rögtön éjszakai-keleti szelet talált. Ez kedvező volt, mivel éppen a Kuruli-szigetek felé tartottak, úgy hogy

ITT KÖNNYŰ VOLT TÜZELŐFÁT SZEREZNI.

taktól, mert attól félt, hogy a heves nyugati szelek nagyon fölkorbácsolják a tengert a partok közelében.

Az Alenti-szigetesport Oroszország birtoka és szinte természetes folytatása az Aljaskai félszigetnek, s nagy félkörben nyúlik be a tengerbe, mint valami óriási lánc, a melynek ötven szeme van.

A *Saint-Enoch* lassan, óvatosan került meg a hosszú szigetesportot, a mely mögött rögtön éjszakai-keleti szelet talált. Ez kedvező volt, mivel éppen a Kuruli-szigetek felé tartottak, úgy hogy

Bourcart kapitány remélte, hogy két hét múlva megláthatják Kamsatka déli csücsát.

De alig értek a Behring-tengerbe, oly heves vihar tört ki, hogy be kellett vonniok minden vitorlájukat, s rábizni a hajót a szélre, a mely vad erővel hajtotta nyugat felé. Három álló napig dühöngött a heves orkán; a hullámok minduntalan végig söpörték a hajó fődélzetét, a hol csak úgy lehetett járni, hogy a legénység köteleket feszített ki s azokba kapaszkodtak.

Végre, az augusztus 10-ikéről 11-ikére virradó éjszakán a vihar csillapodni kezdett s hajnalban már annyira csökken a szél ereje, hogy két kis vitorlát ki lehetett feszíteni. De közben a vihar annyira közel hajtotta a hajót a Kuro-Sivo áramlathoz, hogy Bourcart kapitány aggódni kezdett. Ha nem kerülhetik ki, ez az áramlat éjszak-kelet felé fogja ragadni őket s akkor csak nagy bajjal juthatnak el az Okhoczki-tengerbe.

— Elhagyott volna a szerencsém? — tűnődött magában Bourcart kapitány, — s igaza lenne annak a bagoly Cabidoulinnek?

De, mikor a vihar egészen lecsöndesült s a szél is megfordult, Bourcart

kapitány elfeledte minden aggodalmát. Ollive mester pedig jó kedvében kötekedni kezdett a kádárral.

— No, öreg, — mondta neki gúnyosan: — hát kimásztunk ebből a viharból is, mi?

— Nyugtával dícsérd a napot! — felelte a kádár bölesen. — Most még nagyon is messzire vagyunk hazulról!

— Ha én lennék a kapitány, — felelte a vitorlamester, — biztosítalak, hogy te nem érnél haza.

— Aztán ugyan miért nem?

— Mert egy-egy golyót kötnék mindegyik lábadra s bele hajtanálak a tengerbe.

— Ez volna tán a legjobb! — sóhajtott Cabidoulin János Mária búsan, — akkor egyszerre vége lenne mindennek.

A legénység nagyot kacagott ezen a furesa válaszon és a dolgára ment. Senki sem törődött a kádár szomorú jóslataival, s ha volt valami, ami bosszantotta a derék hajósokat, csak az volt, hogy mindeddig még egyetlen bálna sem került az útjukba.

— Hova a pokol fenekére bujhattak ezek az állatok? törte a fejét Coquebertheadnagy, a ki alig várta, hogy egygel találkozzanak.

— Bizonyosan a Kuruli-szigetek mögé menekültek a vihar elől, — biztatta őt Allotte hadnagy.

Ebben mindnyájan megnyugodtak, s mivel a szél kedvező volt, a hajó pedig gyorsan haladt, senki sem panaszkodott többé.

Augusztus 21-ikén már láttak néhány vészmadarat is, biztos jelül annak, hogy a part alig lehet kétszáz mérföldnyire messzebb, s a legénység füttyörészve, vígan végezte dolgát. Ebéd után egy óra tájban a tiszték mind fönt beszélgettek a hajóhídon, midőn Heurtaux kapitány hirtelen fölkiáltott:

— Mi az amott nyugatra?

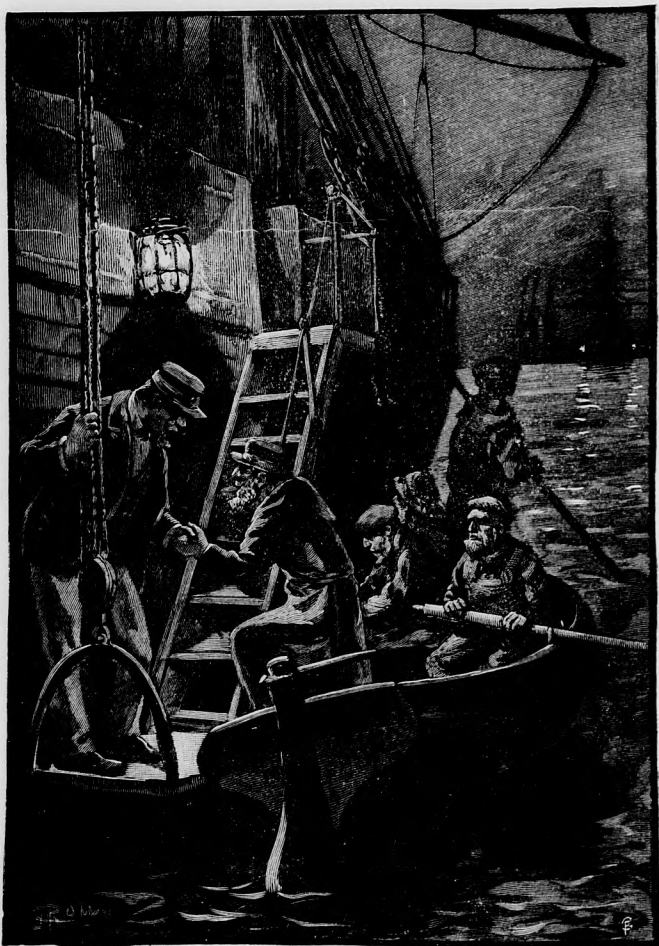
Mindnyájan oda tekintettek... Valami hosszú, feketés szalag úszott, libegett a vizen és kanyarogva mozogva látszott... Lehetett vagy harmadfélszáz láb hosszú és negyven-ötven láb széles.

— Nini! — tréfálkozott Allotte hadnagy, — hátha ez lesz Cabidoulin mester nagy tengeri kigyója?

A kádár maga ott állt a hajó orránál és a nyakát előre nyujtva merően nézte a furesa valamit.

— Nézze meg, orvos, mi az? — szólt Bourcart kapitány, odanyujtva a messzelátóját.

(Folytatása következik.)

FORTH KAPITÁNY VISSZAMENT HAJÓJÁRA.

XIII. Alfons gyermekkoráról.

Európa legifjabb uralkodója: XIII. Alfons, spanyol király. 1886 május 17-én született; így hát mindössze 16 éves. Sápadt vézna gyermek volt, kit anyja valóságos küzdelemmel tartott meg az életnek. XIII. Alfons, kis természetű, kezei és lábai nőiesen finomak. Anyja nagy gondnal neveltette fiát és a kis király már tud anyanyelvén kívül angolul, francziául és németül.

A babonás spanyol nép sehogy sem akart abba beiegyezni, hogy uralkodójuk az Alfons nevet nyerje, minthogy ő lenne a XIII. De anyja, a régens királyné nem tágitott s minthogy XIII. Leó pápa lett a keresztapa, szándékát sikerrel keresztül is vitte.

Egyszer valami esinyt követett el Alfons s a professzora a sarokba állította. A kis király szégyenében sirva fakadt s azt kérdezte a tanártól, mit mondanak majd a spanyolok, ha megtudják, hogy olyan királyuk van, a ki áristomot kapott.

— Azt, — felelé a tanár, — hogy fájdalom, nagyon neveletlen uralkodójuk van.

Alfons ezentul kifogástalanul viselkedett.

A régens királyné gyermekeit folyton taníttatja, oktatja. Egy forró nyári napon éppen tollba mondott a tanító Alfonsnak és nővéreinek valamely «ad usum delphini» fogalmazó író művéből és ebben a következő nevezetes mondat fordult elő:

«Nagy mértékben jellemezte őt az az előkelő és finom magatartás és a nyelvnek bája, mely a királyi vérből való hercegnők kizárólagos sajátsága.»

A mikor idáig jutottak, a kis Alfons megjegyezte:

— Uram, meglátszik, hogy az az ember, ki ezeket írta, sohasem fordult meg az udvarnál!

Mikor pedig a tanító meglepetten tudakozódott, hogy miből következett ezt, az ifju király nővéreire mutatott, kik közül Mercedes hercegnő a nagy hőségtől elbágyadva nagyokat ásított, Teréza pedig éppen a füle tövét vakarta.

— Lássá kérem, — mondá Alfons, — ilyen az a bizonyos előkelő és finom magatartás!

XIII. ALFONS SPANYOL KIRÁLY.

Ez a gúnyolódás kihozta sodrából a hercegnőket és sans gene összeszamarazták fivérüket.

— Hallja, hallja, — kacagott az ifju király — már megnyilatkozott a nyelvnek bája is.

És a leezkeóra nagy derültség mellett ért véget.

A régens királyné megtiltotta, hogy a gyermekkirálynak hizelegjenek, mert úgymond, a hízegő

udvaroncok már sok koronás főnek okozták a vesztét.

Ezt tudja is a kis király s midőn nem régen egyik tanára megdicsérte, hogy pompásan üli a lovat, komoly redőkbe vonva homlokát, így szólt:

— Hát nem tudja, hogy a mama megtiltotta, hogy neked hizelegjenek.

A kis király katonáskodik is. Van egy kis nemes apródkból álló hadsereg, melyben a többi fiukkal egyenrangú. A parancsnokuk egy tábornok, ki különböző hadműveletre oktatja kis katonáit. Szép időben a kertben, csunya idő esetén a palota folyosóján gyakorlatoznak.

Egy esős idő alkalmával a kis Alfonsnak anyja meghagyta, hogy ne vegye le a kabátját (tornázás alkalmával volt ez szokás).

A tábornok kiadta a parancsot: kabátot le! A kis Alfons kivételével mindenki engedelmességedt.

— Felség, — mondá a tábornok, — vegye le a kabátját.

— Nem vehetem, — volt a válasz, — a mamám megtiltotta.

— A katonának engedelmeskedni kell parancsnokának, — mondá a tábornok, — hát vegye le!

— Nem vehetem, hangzott a makacs válasz.

De hasztalan! Hiába huzakodott folyvást elő «a mamám megtiltotta», mert a tábornok oly erősen agitált a kabát levevése mellett, hogy a kis király engedett a katonai regulának. De nem mulasztotta el figyelmeztetni:

— Tábornok úr, ha náthát kapok, ön lesz felelős a mamám előtt!

Más alkalommal a csapat a tróntermen ment keresztül. A tábornok harsány hangon kiáltotta:

— Le a sapkát!

A kis katonák hamar engedelmeskedtek s lekapták a sapkájukat. Csupán a kis király nem tett eleget a parancsnak.

— Felség, — mondá a tábornok, — vegye le a sapkát!

— Minek? — tudakozá a kis király.

— A trónteremben vagyunk, itt kötelessége levni mindenkinek a sapkáját.

— Még a királynak is? — kérdé.

— Még annak is, — hangzott a válasz.

A kis király levette hát a sapkáját és szomoruan sóhajtott fel:

— Hát akkor mi hasznom van abból, ha én vagyok a király?!

Csergő Gyula.

Tótfalusi Kis Miklós síremléke.

Képünkhez.

A múlt héten ünnepelték meg Kolozsvárott Tótfalusi Kis Miklós halálának kétszázéves évfordulóját.

Tótfalusi Kis Miklós nyomdász, betűmetsző és író Alsó-Misztótfaluban született 1650-ben. Nagybányán és Nagy-Enyeden tanult s egy darabig Fogarason tanító volt. 1670-ben Amsterdamba ment, mivel Tofæus Mihály erdélyi református püspök megbizta, hogy az ott készülő magyar biblia-kiadás korrekurájára ügyeljen fel. Itt megtanulta a betűmetszést s 1690-ben kiadta bibliáját. Ettől fogva egy nemes cél szolgálatába lépett; ugyanis a latin iskolai nyelvet a magyarral akarta feleserélni; ezáltal sok ellenséget szerzett magának, különösen a papság körében s folyton vádolták a munkás-tudóst. E vádakra írja meg Tótfalusi Kis Miklós «Mentség»-ét.

Mint betűmetsző nagy hírnévre tett szert s egész Európából kapott megrendeléseket, de a magyar irodalom is nagy embert tisztel benne, mivel «Ratiocinatio de Orthographia» című nyelvészeti munkájában nagyjából azokat az elveket vallja, melyek most is irányadók.

A sokoldalú mester élte derekán, 52 éves korában halt meg Kolozsvárott. Síremlékét mai számunkban mutatjuk be olvasóinknak.

KÉT DIÁK LEVELEZÉSE.

Május 24.

Kedves Imrém,

engedd meg, hogy ezúttal is elég önző legyek s magamról írok, pedig legutóbbi szomorú leveled a szó igaz értelmében lesújtott engem. Nem tudok sem az emberszeretnek, sem a részvétnek arra a magas fokára jutni, a hol te vagy. Hibám, gyarlóságom ez: de bevallom őszintén.

Ez az operáció, melyet rajtunk a te nagyon is találó hasonlatod szerint megkezdettek a hét elején, erősen leköti minden érzésemet.

Beszámolok neked az érzésről, mely első nap elfogott engem. Hat óra helyett már négy órakerében voltam. Nem keltem fel; szerettem volna még legalább egy óráig aludni, de szememet kerülte az álom. Még egyszer rendbe akartam szedni a magyar irodalomra vonatkozó ismereteimet. Hamar készen lehettem volna ezzel a műtéttel, mert mindössze nem sok az, a mit magaménak mondhatok, de a protestáns hitvitázók korába úgy belezavarodtam, hogy hat ökörrel sem tudtak volna kihúzni. A protestáns prédikátorokat megtettem jezsuita atyáknak, a jezsuitákat protestáns prédikátoroknak. Pázmány «Kalauza»

jeles egy munka — s még ez sem tudott az útvészteből kikalauzolni.

Felkeltem s a te jegyzetedet végig lapoztam. Néhány fontos évszámot reáírtam czeruzával a manzsettámra, mintha ösztönszerűleg éreztem volna, hogy ezekre a numerosokra okvetetlenül szükségem lesz. Így például — no de ez mellékes. A papával reggeliztem.

— Fiam, te úgy látszik, félsz egy kicsit! — mondotta mosolyogva.

— Egy kicsit nagyon, — feleltem szintén mosolyogva.

Már fél hétkor elindultam hazulról. A nap éppen a szomszéd házak kéményeire süttött s egy rakás veréb arczatlankodott a nagy körút aszfaltján. Szóval a világ nem esett ki a kerékvágásából. A gimnázium portása is a régi volt, sőt az itatós papírral, sorvezetővel és szótárakkal felfegyverzett kollégák is a régiiek voltak, kivéve azokat, a kiknek az osztályvizsgálaton sikerült elhasalniok. Azt talán az előzmények után fölösleges is mondanom, hogy a te barátod az osztály őszinte bámulatára nem hasalt el.

Bejött a direktor az ő hagyományos sapkáját a hóna alá csapva s még három professzor: az irodalom, a számtan és a történelem tanára. Rövid, de velős beszéd következett aztán, melynek poétai szépségeiben ezúttal sem időnk, sem nyugalomunk nem volt gyönyörködni.

Aztán a sértetlen peccsütü boríték, az olló, — aztán visszafojtott lélegzet — aztán az irodalmi tanár olvasta:

1. A regényírás vázlatos története s Eötvös, mint regényíró.

2. A királyi szék betöltése 1848-ig.

3. A hangyák társasélete.

Lázasan irtuk a tételeket a hivatalosan lebélyegzett ív-papírosokra. Az igazgató feltette hivatalos sapkáját, az irodalmi tanár sétált fel és alá a teremben s én bámulatos vakmerőséggel elkezdtem írni.

Csináltam a vázlatot. A betűk táncoltak, karikáztak a papíron, a szívem pedig először okvetetlenkedett, azután szép rendesen dobogott. A ki a «Falu jegyzője»-t és a «Karthauzi»-t olvasta s a «Magyarország 1514-ben»-nek tartalmát éppen aznap reggel nézegette meg s a kinek a manzsettáján egy-két becses évszám volt följegyezve: mitől félhetett volna?

Biztosítalak, az operáció jól kezdődött.

Hanem másnap a latin! Hm, bocsássanak meg nekem Horatius, Vergilius tiszteltetreméltó szel-

lemei, ha egy-egy rettentő mondattal vétettem ellenök. Fél nyolcztól egy óráig egy helyben ülni, hatvannégy szót a szótárból kiböngészni, a coniunctivusokkal viaskodni: erős munka volt. A legnagyobb diadalt mégis ekkor arattam, mert egy erősebb diáknak három supinummal s egy perfectum-tövel kedveskedtem éppen a legválságosabb pillanatban. Igen derék tanács volt az tőled, öregem, hogy előbb keressek ki minden szót, melynek az értelmével és főleg az alakjával nem vagyok egészen tisztában.

Aztán következett a számtan.

Tíz óráig telefirkáltam az egész ív papírost. Próbáltam mindenféleképen. Kiforgattam, visszaforgattam a képleteket, megtanultam szóról-szóra a példát, kerestem logaritmust, vontam gyököt, hatványoztam, rajzoltam, izzadtam — ettem három sóspereczet, ittam egy liter vizet gyors, szédítő egymásutánban s midőn már meg voltam győződve, hogy vége minden tudománynak: egyszer csak megvilágosodik az agyam — láttam és tudtam a megfejtés módját. Azt mondják, hogy ninesenek csodák, — nos hát, a mi velem ekkor történt, ez valóságos csoda volt. Mintha valaki egy kulcsot adott volna a kezembe, . . . büvös kulcsot. Félóra alatt megvolt fejtve s éppen a nehezebb: a mértani feladat. Ezt siettem lemásolni.

Pont 12 óra volt. Aztán elővettem újra a számtant. Kamatos kamat számítás évekre, hónapokra, napokra. A tőkét kellett keresni. Olyan zseniális volt a számításom, hogy éppen *1 krajczár* töké jött ki. Másodszor kijött *három millió*. Harmadszor nem jött ki *semmi*. Szóval egy óraker beadtam az egy példát — s rábíztam magamat a jó sorsra. Mellékelve küldöm a két feladványt, ha rá érsz, fejtsd meg öregem s küldd el postafordultával, hogy nyugodtabban tudjak aludni, mert az a rögeszmém, hogy a mértani sikerült.

A szóbeli június közepén lesz.

Azt pedig nem is kérdezem, hogy ti miféle tételeket kaptatok s hogy neked sikerült-e? Inkább vigasztaló hirt szeretnék hallani a te szegény betegedről. Tudom, hogy neked minden gondolatod nála van.

A papa azzal kecsegtet, hogy elküld a vakáción Svájcba, hogy reparáljam elvesztett erőmet. Ettől azonban elválaszt az érettséginek másik kemény diója — a szóbeli.

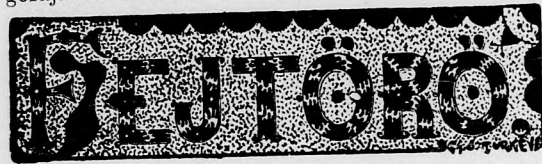
Ölel a te keservesen izzadó

Aladárod.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Kirándulás. A munkácsi diákok e hó 18-dikán Sátoraljaújhelyre rándultak ki. Az állomásnál az új helyi diákok nagy serege és a város előkelői fogadták a kiránduló diákokat. 8 órakor mise volt, mely után Széphalomra mentek Kazinczy Ferenc mauzóleumához, hol Szántó Soma dr. lelkes beszédet tartott, Pápai Géza VII. o. t. pedig szavalt. Ezután Borsiba rándult az ifjúság II. Rákóczi Ferenc szülőházát megszemlélni.

A beregszászi állami főgimnázium ifjúsága 1902 május 18-dikán hangversenyt rendezett. A műsor a következő volt: Nyitány, előadta a főgimn. zenekar. Dalra fel, előadta az ifjúsági dalárda. Monolog, előadta Toldy E. VII. o. t. Hulló csillagok, Petőfi a Hortobágyon, melodráma. Dalegyveleg, előadta az ifj. dalárda. Rákóczi-induló, előadta Gliga I. VI. o. t. zongorajátéka kíséretével a főgimn. zenekar.

Jellege: Fejtű az elme sportja.

Természetrizai kérdés:

Melyik az a fa, mely Japánban és Kínában nő. Erős szagú és könnyen illó gyantája ismeretes orvosok számára. Mi a latin neve? (Rötzer F.)

Történelmi kérdés:

Melyik az az Aba-nemzetségből származó család, melynek egy ága a Sáros- és Zemplénmegyék határán fekvő Lipóczyról nevezte magát? Az első, ki e néven ismeretes, Sixtus, a XII. század végén élt; fia, Demeter, részt vett a II. András halicsi és szentföldi hadjárataiban. A család Sárosmegyében virágzott és virágzik ma is. (Csizsar József.)

Algebrai kérdés:

Egy két számjegyű számot keresünk, melynél a számjegyek összege 8; ha ezen szám számjegyeit megfordított rendben írjuk, az ezáltal keletkezett szám 18-czal kisebb a szóban forgó számmal. Melyik ezen szám? (Fischer Henrik.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1902 június 8.

7. számban közölt fejtű kérdések megfejtése:

Természetrizai kérdés: Mocsári gólyahír. **Történelmi kérdés:** Wycliff János; cseh terjesztői: Huss János és Jeromos; hívei: a lollardok. **Algebrai kérdés:** 13, 14. **Vegytrizai kérdés:** Narcein. **Képrejtvény:** Tisztelet szeretet nélkül ki nem elégít, szeretet tisztelet nélkül önmagától undorodik.

Helyesen fejtették meg: Tóth József, Galvanek Ede, Deutsch Zoltán, Lovik Ernő, Heller László, Hoensch Gusztáv, Deutsch Jenő, Békés László, Imreh Béla, Mucha Ferenc, Schäffer Lipót, Novák Károly, Schleicher Ferenc, Stockinger János, Balonyi Tibor, Freund Imre, Gálffy Sándor, Spitz Emil, Taubinger Zoltán, Latinovits József, Tóth Kálmán, Tolnai Ernő, Grandstein Alfréd, Gengely István, Popovits József, Kászonyi Pál, Hollaki Ferenc, Karezag Jenő, Hartmann Gyula, Wettin István, Van der Venne Arnold, Breuer Ernő, Reiner Pál, György Lajos, Fischer Sándor, Alszegey Zsolt, Barla Ferenc, László Pál, Braun Géza, Csonka Mihály, Pach Ferenc, ifj. Mohai Lajos, Auer Lajos, Popper József, Danielisz Jenő, Hofer Feri és Gyula, Géczy Géza, Fáy Henrik, Fehér Izidor, Moskovics Lajos, Hellmann Gyula és Lajos, Jármay Zoltán, Hibay György, ifj. Jancsó Béla, Prágyik Flóris, Hartmann Ervin, Kuzma Albert, Malátsik Lajos, Hideghéthy Miklós, Foltinek Aurél, Molnár Imre, Baranyai Zoltán, Köszler Arthur, Bohrandt Lajos, Katscher Sándor, Dobránszky Ede, Janik László.

A kitűzött könyvjutalmat (De Gerando Antonia: Pali gyermekéje és ifjúsága; díszkötésben) Csonka Mihály főgimn. IV. o. t., szegedi előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

«VII. Edvard.» «Előre!» Mind a kettőben csillan fel némi tehetség, de az első parodiának készült s dírt költemény lett belőle. Jambusainak sok helyütt nagy az ő bevezetésük. A parodiához több szellem kell; a bűrök dícsőítésének ez a formája nem szerencsésen megválasztott. — **A. Z.** (Nagyszombat). A *fragte* alak használatosabb, a másik sem rossz, de szokatlan. — **K. I.** Mehet tanítóképzőbe, kadét-iskolába, ipari vagy kereskedelmi szakiskolába. Ha közelebbi adatokra van szükség, vegye meg Ferenczy Istvánnak a Stampfel Károly pozsonyi könyvkiadónál megjelent «Eletpályák» című könyvét. Ára 4 kor. Ebben mindent megtalál, a mire szüksége van. — **Kelemen József**, az iglói polgári iskola IV. oszt. tanulója hajlandó 5 koronáért eladni egy bélyeggyűjteményt albummal együtt, melyben 430 darab különféle bélyeg van. A ki érdeklődik a gyűjtemény iránt, forduljon levélben az eladni szándékozóhoz. — **P. F.** A «Fővárosi színházak műsora» című vállalatnál megkaphatja. Ára úgy hisszük, 60 fillér. — **M. L.** (Sátoraljaújhely). Megkaptuk, elolvassuk s majd tudósítani fogjuk az eredményről. — **Kiváncsi.** 1. Eltalálta. 2. Majd az őszszel. 3. Egyelőre nem lehet, különben is korai volna még a dolog. Legjobb lesz türelmesen várni. — **Vitakozók.** Ha indulatoskodtok, fiaim, az igazságot nehezebben találjátok meg, pedig ez volna a vitakozásnak az egyedüli célja. — **V. B.** Köszönetek. — **M. L.** (Budapest). Akad közte közlhető is.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó kellek és díszvasalások képes gyűjteményét. Mivel a fentemlített cikkek és kellek ez ideig jórészt Bécsből szereztek be, indittatva éreztük magunkat egy minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítására, midáltal lehetővé tesszük minden oly cikket előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett. Tisztelettel 9076.

Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.

Ariegyzék kívánatra bérmentve.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

A CLAUDIUSOK. 10

Eckstein Ernő regénye. Átdolgozta Gaal Mózes.

— Sötétebbnek? — riadt fel Cinna elborulásából. — De igaz, hiszen te is a Claudiusok véréből való vagy. Hadd mondjak el mindent! Alig, hogy Charikles eloltotta a mécesest, kopogtatnak újra ajtómon. Mit gondoltok, ki zavarta meg újlag éjjeli nyugalmamat? A császár követe. A végtelen kegyelmű császár egy czifra ruhába bújtatott rabszolgát küldött nekem ajándékba, egyikét azoknak a feketére mázolt, gyászruhás ficzokknak, a kik a halotti tornál szolgáltak. Kérdezte tőlem, hogy miként érzem magam az éjfél lakoma után? Brutus emlékére! Ez is szégyel és megalázó gúny, a duzzogó gyermeket szokta az ellágyult anya eféle csecsebecsével kibékíteni! Szerettem volna az ajándék-kölyket összeüzni haragom mértéktelen föllobbanásában; de túrtörtöttem magamat. Cornelius Cinna nem törí össze a fegyvert, mely ártatlan, a kéz helyett, mely bűnös...

Nerva felállott, szívére szoritotta barátját.

— Csillapodjál — mondá csengő hangon. — Majd Quintushoz lépve, így szólott méltósággal: «Te pedig, nemes ifjú barátom, nyújtsd jobboldat zálogául annak, hogy hallgatni fogsz. Nem azért, mintha Cornelius Cinna valami olyast mondott volna, a mit nyilvánosságra nem lehetne hozni... Haragja, elkeseredése maradjon a mi titkunk...

— Titok? Miért? Holnap, az általános kihallgatáson lesz gondom rá, hogy beszéljek a császárral. Tőle magától akarom megtudni, hogy mit akart a titokzatos éjfél lakoma jelenteni. Elég-télt kérek Cinna megaláztatásáért...

— Örült, mit akarsz cselekedni?! — kiáltott fel Nerva megrémülve.

— A mit tennem kell. Bizzatok bennem. A császár lekötöztettem...

— Domitianus lekötöztetett! — nevetett Cinna gúnyosan. — Hát nem tudod azt, hogy Domitianus azokat gyűlöli a legjobban, a kik vele jót tetek? Nem tapasztaltam-e ezt a magam példáján?

— Megpróbálok. De most engedjétek! Levegőre van szükségem. Megfulladok itt.

Quintus távozott. — Ki kell verned fejből ezt a szándékot — mondá Nerva Cinnának.

— Eszeveszett! — mondá Cinna. Majd Aureliushoz fordulva folytatá: — Menj, barátom, vegyülj a társaságba! Üdülj, mulass, szórakozzál. Fiatal vagy s a fiatalágnak megvannak a maga jogai. Holnap reggel találkozunk — tudod... Afraniusnál —

— Tudom — felelé mélyen meghatva az ifjú. — Köszönöm nektek, ti jók és nemesek, hogy bizalmatokkal ajándékoztatok meg.

Kilépett a sötét atriumba. A társaság az oszlopcsarnokban még együtt volt. Épen Claudia énekelt Ibykusnak azt a csodaszép dalát, mely Bajában őt úgy megbűvölte. Megrezdült szívében a húr, melyet boldogság rezgetet meg — s aztán agyában forrott az, a mit a komoly férfiak ajkáról hallott: hazaszeretet, római büszkeség, férfiúi méltóság — s minden emberi érzésből kivetkőzött rabszolga-alázat. Az érzelmeknek minő vihara háborgott kebelében!... Minő lesz a jövő? Boldogság? Küzdelem? Bukás vagy diadal?...

IX.

Az egy, igaz Isten hívői.

Mikor Quintus nővéreivel: Claudiával és Luciával a mulatságból haza érkezett, Jupiter főpapja még mindig dolgozott szobájában. A nyi-